

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינות
מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,
נא לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה.
הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.
אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של משרד החינוך. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מחשבים ניידים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.
כל חומר עזר שאינו מותר בשימוש, יש למסור למשגיח לפני תחילת הבחינה.
לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך.
2. אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקוקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת, משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.
7. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.

ב ה צ ל ח ה !

<p>שאלון 011281 עברית</p>	<table border="1"> <tr> <td>18</td> <td>מועד</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td colspan="3">الموعد</td> </tr> <tr> <td>23</td> <td>מס' תעודת זהות</td> <td>31</td> </tr> <tr> <td colspan="2">رقم الهوية</td> <td>32</td> </tr> <tr> <td colspan="2">رقم المدرسة</td> <td>37</td> </tr> </table> <p>יש להדביק כאן ↑ מדבקות נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)</p>	18	מועד	21	الموعد			23	מס' תעודת זהות	31	رقم الهوية		32	رقم المدرسة		37	<p>מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن</p>
18	מועד	21															
الموعد																	
23	מס' תעודת זהות	31															
رقم الهوية		32															
رقم المدرسة		37															

* הוראות בשפה הערבית מעבר לדף
* التعلیمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

יש לסמן במשבצת אם ניתן שאלון נוסף
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي نموذج امتحان إضافي

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربويّة

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات!

الرجاء قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أُعدّ الامتحان لفحص تحصيلاتك الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير ويُمنع إعطاء أو أخذ موادّ مكتوبة أو شفهيّة.

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، باستثناء "موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من الوزارة. كما لا يُسمح إدخال هواتف أو حواسيب محمولة إلى غرفة الامتحان. استعمال موادّ مساعدة غير مسموح بها يؤدي إلى إلغاء الامتحان.

يجب تسليم كلّ مادة مساعدة لا يُسمح استعمالها للمراقب قبل بدء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب، ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيّد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكّد بأنّ تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعدّ لملصقة الممتحن، بخطّ يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخطّطة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة.
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُشير الشكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.
7. لا يُسمح إضافة أو تغيير أيّة تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.

نتمنّى لكم النّجاح!

סוג הבחינה: בגרות
 מועד הבחינה: **חצב־ברק**, אוגוסט 2019
 מספר השאלון: 11281
 נספח: טקסטים

מדינת ישראל
 משרד החינוך

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
— 50 נקודות	— חלק ראשון	— הבנה והבעה
— 50 נקודות	— חלק שני	— לשון
- פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס
 פרק ב: תחביר
 פרק ג: מערכת הצורות
- יש לבחור באחד הפרקים
- סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: יש לקרוא את הטקסטים שבנספח ולענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

חלק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

קרא את טקסטים 1-3 שבנספח המצורף, וענה על השאלות בפרקים שלפניך.

הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

ענה על כל השאלות 1-4.

1. לפניך קטע קצר. קרא אותו, וענה על השאלות שאחריך.

מיכל לא הצליחה להחליט מי משני המועמדים יהיה מנכ"ל טוב יותר לעסק שהקימה וניהלה יותר מעשרים שנה. "אני מאמינה שההחלטות של רונן יהיו נכונות מכיוון שהוא מתייעץ עם הצוות, ויש לו סיכוי להשיג תוצאות טובות בעבודתו. הוא הוכיח שהוא מנהל מצוין, אבל הוא יבשושי ומופנם, ואני חוששת שהצוות ואולי גם הלקוחות לא יתחברו אליו", אמרה. "צחי, לעומת זאת, הוא אדם שישחוף אחריי את כולם מן הרגע הראשון, אבל אני לא בטוחה שהוא מבין את האתגר שאנו צריכים להתמודד איתו, ואני חוששת שברגעים החשובים ההחלטות שלו לא יהיו נכונות".

(מעובד על פי שמואל מרחב, "מלכודת הכריזמה", מאתר TheMarker, 22/6/2016. אוחר ב-4/2/2019)

א. בקטע הקצר שקראת רונן וצחי מתוארים באמצעות מאפיינים מסוימים.

על פי המאפיינים בקטע הקצר ועל פי טקסטים 1-2, איזה סוג מנהיג עתיד להיות רונן בעבור עובדיו, ואיזה סוג מנהיג עתיד להיות צחי בעבור עובדיו? (2 נקודות)

— רונן עתיד להיות מנהיג _____

— צחי עתיד להיות מנהיג _____

ב. נמק את תשובותיך בנוגע לרונן ולצחי על פי הקטע הקצר ועל פי טקסטים 1-2. (6 נקודות)

(שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא.)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

2. בטקסט 3 יש שתי הגדרות למושג "כריזמה". רוטנברג, כותב **טקסט 3**, מסתייג מן ההגדרות האלה.

א. **נסח שתי** הסתייגויות **שונות** של כותב **טקסט 3** מהגדרות המושג "כריזמה". (4 נקודות)

ב. כותרת טקסט 3 היא **כריזמה (לא) מקודשת**.

הסבר כיצד כותרת זו מבטאת את עמדת כותב **טקסט 3**. (4 נקודות)

3. "כל אחד מאיתנו הוא מנהיג במהלך חייו, אם בעבודה, אם בקהילה ואם בחיק המשפחה". (טקסט 1, שורה 6)

תאר בקצרה מקרה שבו נדרשת לגלות תכונות של מנהיג או נאלצת להיות אחראי על אנשים אחרים (בחיק המשפחה, בקהילה או בבית הספר).

איך בחרת לנהוג במקרה שתיארת, ואילו תכונות של מנהיגות גילית בעצמך?

(8 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

4. מטלת סקירה (26 נקודות)

לקראת השתתפותך בקורס מדריכים מובילים מטעם תנועת הנוער התבקשת לכתוב סקירה בנושא מנהיגות. בסקירתך הגדר את המושג "כריזמה", והצג את הסכנות לחברה הטמונות במנהיגות כריזמטית. הסתמך על שלושת הטקסטים.

הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור של מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה). כתוב את הסקירה בהיקף של כ-150-250 מילים.

את הסקירה כתוב בעמודים 8-9 (תוכל להשתמש בעמודים 6-7 לכתוב תיוטה).

טיוטה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة
לא לכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב-ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. עליך לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס – חובה (10 נקודות)

ענה על שאלות 5-6.

5. א. במשפטים שלפניך הקף את הצורה הנכונה של שם המספר וי"ו החיבור.

— הבחירות לכנסת הראשונה נערכו כ־ שמונה / שמונה חודשים לאחר קום המדינה.

— הבחירות לכנסת העשרים נערכו ב־17 במרץ בשנת אלפיים וְחמש עשרה / וְחמש עשרה.

ב. במשפטים שלפניך כתוב את הצורה הנכונה של שם המספר המודגש.

(1) ב־25 _____ בינואר 1949 נערכו הבחירות לכנסת הראשונה.

(2) מספר האזרחים שהשתתפו בבחירות אלה היה יותר מ־434,000 _____

(3) רק 13 _____ אחוז מבעלי זכות ההצבעה לא מימשו את זכותם.

(4) מספר בעלי זכות ההצבעה לכנסת ה־21 _____ היה

פי 12 _____ ממספר בעלי זכות ההצבעה לכנסת

הראשונה.

6. בקטע שלפניך הקף את הצורה הנכונה של מילות היחס המודגשות.

אנשים רבים התאספו בכיכר המרכזית לקראת נאום המועמד לראשות העיר. מקצתם צעקו סיסמאות

והפריעו למועמד לנאום. על כן המועמד פנה אליהם / אליהם וביקש:

"אני מכבד אותכם / אתכם ואת דעותיכם, אנא מִמְכֶם / מִכֶם, פָּדוּ גם אתם אותי, ושמרו

על אווירה מכבדת".

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
 בחר בפרק שלמדת: בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.
 בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

7. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. **בדיונים על מנהיגות אנחנו בדרך כלל נוטים להזכיר ראשי מדינות, פוליטיקאים או מנהיגים היסטוריים,**

כמו נביאים או מלכים בתנ"ך.

II. **מנהיגים אותנטיים חורטים על דגלם את ערכי היושר והצניעות.**

III. **כריזמטיות היא תכונה מולדת של האדם.**

א. מתח קו מתחת ל**נשוא** בכל אחד מן המשפטים.

ב. (1) אחד הנשואים יוצא דופן. העתק אותו. _____

(2) מהו הסוג המשותף לשני הנשואים האחרים? _____

ג. באחד מן המשפטים יש תמורה.

(1) העתק אותה. _____

(2) • העתק את המילים שהתמורה ממירה. _____

• מהו התפקיד התחבירי של מילים אלה? _____

ד. לפניך משפט מורכב.

לכל אדם יש לפחות מנהיג אחד שגורם לו להרגיש מיוחד.

במשפט זה יש שתי פסוקיות, אחת מהן מצומצמת.

תחם כל אחת מן הפסוקיות, וציין מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

8. לפניך שלושה משפטים מורכבים.

- I. מי שמצפה שהמנהיג יחליט החלטות קשות, ייווכח שהמציאות שונה לחלוטין.
- II. במחקר נבחנה השאלה מי סוחר אחריו מספר גדול יותר של אנשים.
- III. מי האיש המתאים ביותר לתפקיד המנהיג?
- א. תחם את כל הפסוקיות **במשפט I**, וציין מעל כל אחת מהן את התפקיד התחבירי שלה.
- ב. (1) תחם את הפסוקית **במשפט II**, וציין מעליה את התפקיד התחבירי שלה.
 (2) המר את **משפט II** במשפט מורכב שיש בו פסוקית אחרת מן הפסוקית שציינת.

ג. בשני המשפטים III-II יש שימוש במילת השאלה מי.

מדוע **משפט III** מסתיים בסימן שאלה, ואילו **משפט II** אינו מסתיים בסימן שאלה?

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

9. לפניך שני משפטים.

I. המנהיגים הטובים ביותר הם אנשים צנועים, אולם תכונת הצניעות אינה נכללת בהגדרת המנהיג.

II. מנהיגים נרקיסיסטים אינם משרתים את הקבוצה שלהם, אלא את עצמם.

א. ציין בקו שלאחר כל משפט את הסוג התחבירי של המשפט.

ב. במשפט II יש חלק כולל. מתח קו מתחת לחלק זה, וציין מעליו את התפקיד התחבירי שלו.

ג. העתק מכל משפט את המילה או המילים המבטאות את הקשר הלוגי שבו.

המילה או המילים המבטאות את הקשר הלוגי במשפט I: _____

המילה או המילים המבטאות את הקשר הלוגי במשפט II: _____

ד. המר את משפט I במשפט מסוג תחבירי אחר שישמור על הקשר הלוגי שבמשפט המקורי.

ה. נסח את משפט II מחדש באמצעות המילה ולא. שמור על משמעותו המקורית של המשפט.

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

10. א. לפניך משפט.

אם נבחר במנהיג אותנטי או צנוע, העולם סביבנו ייעשה מקום טוב יותר.

(1) במשפט יש חלק כולל. העתק אותו, וקבע את הקשר הלוגי שבין חלקיו.

החלק הכולל: _____

הקשר הלוגי בין חלקי החלק הכולל: _____

(2) קבע את התפקיד התחבירי של המילה "ייעשה" המודגשת בקו במשפט. _____

(3) המר משפט זה במשפט שיש בו חלק ייחוד.

(4) מהו התפקיד התחבירי של חלק הייחוד במשפט שכתבת בסעיף (3)? _____

ב. לפניך משפט על פי טקסט 3.

לדברי אבי הסוציולוגיה המודרנית, הכריזמה היא תכונה שאדם יחיד ניחן בה, ובגללה הוא מובדל מאחרים.

(1) במשפט זה מובאים דברי אבי הסוציולוגיה המודרנית.

באיזו דרך מסירה בחר הכותב להביא את דברי הסוציולוג? _____

(2) פֶּרַק את המשפט לארבעה משפטים עצמאיים.

משפט 1: _____

משפט 2: _____

משפט 3: _____

משפט 4: _____

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

11. א. לפניך שלושה משפטים.

I. לקראת הבחירות לכנסת אורגנה עצרת תמיכה ביושב הראש של אחת המפלגות.

II. לכתב העיתון נודע על העצרת מפי מקורבים לראשי המפלגה.

III. לדברי הכתב, בסיום העצרת מחאו כפיים ליושב ראש המפלגה.

(1) מהו הסוג התחבירי המשותף לשלושת המשפטים?

(2) באיזה משפט יש נושא מפורש? ציין את מספרו: _____

(3) בשני המשפטים האחרים נושא המשפט הוא סתמי.

מה הן שתי הדרכים להבעת סתמיות במשפטים אלה? לכל אחת משתי הדרכים הַבֵּא דוגמה מן המשפטים.

דרך 1: _____ דוגמה: _____

דרך 2: _____ דוגמה: _____

ב. לפניך קטע קצר, ובו יש שיבושי לשון בתחום התחביר. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

כדי לבחור נציג לוועדת הכיתה על התלמיד הבוחר לוודא שלמועמד יש תכונות המתאימות לתפקיד. הבית ספר שלנו זקוק לשינוי, ובמידה וייבחר תלמיד שאינו מתאים, נחמיץ את ההזדמנות לשנות. כמוכן שכל תלמיד רשאי להגיש את מועמדותו, וכל אחד רשאי להציע ולבחור בכל אחד מן המועמדים כרצונו.

השלם את הטבלה שלפניך: העתק מן הקטע שלושה שיבושים בתחום התחביר, הסבר כל שיבוש שהעתקת, וכתוב את הנוסח התקין שלו.

הנוסח התקין	ההסבר	השיבוש	
			1
			2
			3

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

12. לפניך קטע קצר, ובו מילים מודגשות. קרא אותן, וענה על הסעיפים שאחריו.

אדם נרקיסיסט מלא בחשיבות עצמית והתנהגות שלו מאפיינת בדרישה להערצה, בקנאה ובשחצנות. המנהיגים הנרקיסיסטים חושבים ששמורה להם הזכות לעקוף איסורים מוסריים. את ההצלחות הם נוטים לזקוף לטובתם, ואילו בפשלונות שלהם מאשימים אחרים. כמו כן הם דורשים ציות עיוור, מבקשים שיחמיאו להם ואינם מסוגלים לקבל בקורת.

א. (1) העתק מן הקטע שתי מילים מודגשות שבהן התיי"ו בסוף המילה שייכת למשקל.

_____;

(2) העתק מן הקטע מילה מודגשת שבה התיי"ו בסוף המילה שייכת לשורש. _____

(3) • העתק מן הקטע מילה מודגשת שבה התיי"ו בסוף המילה היא חלק מצורן גזירה סופי. _____

• כתוב מהי משמעות הצורן במילה שהעתקת. _____

(4) לצורני הנטייה יש כמה משמעויות.

העתק מן הקטע שתי מילים מודגשות שיש בהן צורן נטייה, והמשמעות של צורן הנטייה בכל אחת מהן היא אחרת.

ציין את המשמעות של צורן הנטייה בכל אחת מהן.

המילה: _____ משמעות צורן הנטייה: _____

המילה: _____ משמעות צורן הנטייה: _____

(5) העתק מן המילים המודגשות בקטע שם פעולה אחד, וציין את הבניין שלו.

שם הפעולה: _____ הבניין: _____

ב. לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת הבניין.

— חזונו של המנהיג ממש. — יש מסרים שלא אוכל להזדהות איתם.

— נרקיסיסט הוא אדם המאהב בעצמו. — מנהיג זה חונן באישיות כובשת.

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

13. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם מיילים מודגשות בצורת הבינוני.

- בלוח האלקטרוני **מְצַגוֹת** טיסות רבות, אף על פי שנמל התעופה **מְשַׁבֵּת**.
 - מנהיג צנוע **נִכּוֹן** להיוועץ באחרים כדי שלא לבחור בדרך **שְׂגוּיָה**.
 - מנהיג נרקיסיסט אינו **מוֹדֵה** בטעויותיו, ואיש ממונהגיו אינו **מְטִיל** ספק בדרכו.
- (1) **באחד** מן המשפטים שתי המילים המודגשות **אינן** באותו הבינוני.
- הקף** את המשפט שבו **שתי** המילים **אינן** באותו הבינוני, וציין מעל כל מילה את הבינוני שלה.
- (2) בשני המשפטים האחרים, ציין בקו שלאחר כל משפט את הבינוני המשותף לצמד המילים המודגשות במשפט.
- (3) העתק מן המילים המודגשות מילה השייכת לגזרת נחי עו"י.
- (4) • העתק מן המילים המודגשות מילה המורכבת משתי גזרות.
• כתוב את השורש שלה.

ב. — מנהיג אותנטי מאתגר את מונהגיו ו**מְעוֹרֵר** אותם לחשיבה.

הקף את הפועל המודגש שהוא באותה הגזרה של הפועל **מְעוֹרֵר**.

— המדינה **מוֹבִילָת** לתהליך של הבראה כלכלית.

— ידו של המנהיג **מוֹשְׁטָת** לשלום.

— האשמות קשות **מוֹטְחוֹת** בפני המנהיג.

ג. לפניך משפט, ובו שלוש מילים מודגשות.

בן גוריון ידע שסוד מנהיגותו טמון ביכולתו לכוון אל דעת הקהל ו **לְבִטָא** במודע או שלא במודע הרבה

מאמונותיו ה **גְלוּיּוֹת** וה **סְמוּיּוֹת**.

איזו משלוש המילים המודגשות יוצאת דופן מבחינת הגזרה שלה? **נמק** את תשובתך.

ד. לפניך שני משפטים, ובהם אותה צורת פועל.

— כל עוד הגבול אינו **נְחָצָה**, על המנהיגים להשתדל שלא לבטל עמדות של אחרים.

— אם **נְחָצָה** את הגבול, אנחנו עלולים להיענש.

במה **דומים** הפעלים המודגשים בשני המשפטים? הקף את התשובה הנכונה.

בשורש בלבד בבניין בלבד בגוף בלבד בשורש ובזמן

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

14. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם ארבעה פעלים מודגשים.

- מנהיגה זו שְׁרָתָה את העם נאמנה.
 - לטענת המשורר, שְׁרָתָה עליו הרוח כאשר כתב את השיר המפורסם.
 - המדריך שיבח את החניכים: "שְׁרָתָם בטקס את המנון התנועה, כפי שלמדתם, וְהִשְׁרָתָם מבט לדגל".
- ציין ליד כל פועל את השורש ואת הבניין שלו.

שְׁרָתָה — השורש: _____ הבניין: _____

שְׁרָתָה — השורש: _____ הבניין: _____

שְׁרָתָם — השורש: _____ הבניין: _____

הִשְׁרָתָם — השורש: _____ הבניין: _____

ב. לפניך שלושה משפטים, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

- הנערה הִנְהִינָה לאות הסכמה.
 - המנהיגה הוֹנְתָה את מצביעיה.
 - המפלגה נִהְתָה אחר המנהיג.
- לפניך טבלה, ובה משובצים שלושת הפעלים המודגשים.
כתוב את הבניין, את שם הפועל ואת שם הפעולה של כל אחד מן הפעלים.

שם הפעולה	שם הפועל	הבניין	הפועל
			הִנְהִינָה
			הוֹנְתָה
			נִהְתָה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

15. א. לפניך משפט.

מנהיג צריך לְתַפְקֵד במציאות סבוכה.

השורש של שם הפועל לְתַפְקֵד הוא תנייני. השלם את הטבלה שלפניך.

שורש ראשוני	שם העצם שממנו נגזר השורש התנייני	השורש התנייני

ב. לפניך משפט, ובו שם פעולה מודגש.

מנהיג כריזמטי מעורר הַשְׂרָאָה והתלהבות.

לפניך ארבעה שמות פעולה.

הַשֵּׁג, הַפְרָדוֹת, הַדִּיפָה, הַתְּמַמּוֹת

(1) הקף את שם הפעולה שהוא באותו הַבְּנִיין של הַשְׂרָאָה.

(2) העתק את שלושת שמות הפעולה האחרים, וכתוב ליד כל אחד מהם את הַבְּנִיין שלו.

שם הפעולה: _____ הבניין: _____

שם הפעולה: _____ הבניין: _____

שם הפעולה: _____ הבניין: _____

ג. לפניך שני משפטים.

— תָּם לב וניקיון כְּפִיִּים הכרחיים להתנהלות של מנהיג אותנטי.

— מנהיג צריך לעיתים לְהַעִז להתעמת ואף לסכן את עצמו כדי להשיג הישגים.

(1) מהי הגזרה המשותפת למילים תָּם, כְּפִיִּים ו לְהַעִז? _____

(2) לפניך משפט, ובו שתי צורות של הפועל לְהַעִז בבניוני. הקף את הצורה הַנְּכֻנָה.

מנהיגים נרקיסיסטים נוהגים להשתיק את מי ש מְעַיֵז / מְעַז למתוח עליהם ביקורת.

ד. לפניך שני משפטים.

I. מעצמה כלכלית נּוֹצְרֵת אם המנהיגות היא אחראית ושקולה.

II. מחנכת הכיתה סיפרה במפגש הפרדה כי היא נּוֹצְרֵת בליבה את הזיכרונות הנעימים מן הכיתה.

נתח את הפועל המודגש בכל אחד מן המשפטים.

נּוֹצְרֵת (משפט I) — שורש: _____ בניין: _____

נּוֹצְרֵת (משפט II) — שורש: _____ בניין: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, **חצב־ברק**, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

16. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- הציבור מחפש מנהיג שהוא **בְּצוּעֵי־סֵט**.
 - הציבור מעדיף הנהגה שבה ה**מְדִינָאִי** מחויב למדיניותו המוצהרת.
 - אחד מראשי ממשלת בריטניה היה **בְּנִקְאִי** בצעירותו.
- מיין בטבלה שלפניך את המילים המודגשות.

בסיס עברי וצורן עברי	בסיס עברי וצורן לועזי	בסיס לועזי וצורן עברי

ב. לפניך משפט.

ההנהגה **מְסִיָּרָה** מעליה אחריות.

ציין את ה**שורש** ואת ה**בניין** של המילה **מְסִיָּרָה**.

השורש: _____ הבניין _____

בהקשר אחר המילה **מְסִיָּרָה** משמשת שם פעולה.

כתוב את ה**שורש** של שם פעולה זה. _____

ג. לפניך ארבעה משפטים. בכל משפט מודגשת מילה בשתי צורות.

— מנהיג הוא אדם ש**מְצִיג** / **מְצִיג** את ה"אני" האמיתי שלו.

— מנהיג צריך לומר: "**אֶקְיִם** / **אֶקְיִם** את כל הבטחותיי".

— מנהיג הוא אדם שלא ינסה **לְאָכֵף** / **לְאָכֵף** את עמדותיו על מונהגיו.

— אסור למונהגים **לְהִכְנַע** / **לְהִכְנַע** לגחמות של מנהיגם.

(1) בכל משפט הקף את המילה שניקודה משקף את ההגייה ה**נכונה**.

(2) בחר ב**שתיים** מן המילים שהקפת, ו**נמק** בנוגע לכל אחת מהן מדוע צורתה היא הנכונה.

המילה: _____

הנימוק: _____

המילה: _____

הנימוק: _____

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

טיוטה

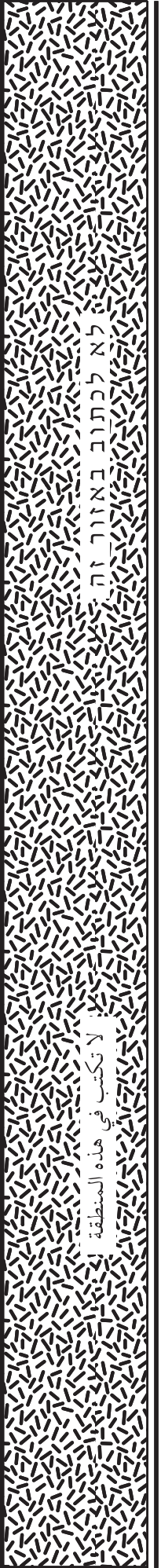
Lined writing area with multiple horizontal lines for text entry.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חצב־ברק, אוגוסט 2019, מס' 11281 + נספח

טיוטה

Lined writing area for the draft response.

لا تكتب في هذه المنطقة

לא לכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספח: טקסטים
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
11281, "חצב ברק", אוגוסט 2019

לפניך שלושה טקסטים.

קרא אותם, וענה על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

טקסט 1

מנהיגים באמת!

מאת אלעד קלעי⁽¹⁾

לרוב האנשים יש לפחות מנהיג אחד שגרם להם בנקודת זמן מסוימת או בתקופה כלשהי בחייהם להרגיש מיוחדים. כשאנחנו חושבים על מנהיגות, אנחנו נוטים בדרך כלל לחשוב על ראשי מדינות, פוליטיקאים או מנהיגים היסטוריים, כמו נביאים או מלכים בתנ"ך. עם זאת המנהיגים שהשפעתם עלינו היא הגדולה ביותר, הם בדרך כלל המנהל בעבודה, המפקד בצבא, המורה בבית הספר, ההורים שלנו ואנשים אחרים שבמהלך חייו יש לנו קשר יום-יומי איתם. מנהיגות אינה רק תכונתם של יחידים 5 סגולה. למעשה כל אחד מאיתנו הוא מנהיג במהלך חייו, אם בעבודה, אם בקהילה ואם בחיק המשפחה. אדם שמעוניין להוביל אחריו אחרים צריך לשמש דוגמה אישית ולהיות השראה להולכים אחריו. מנהיגות שיש בה דוגמה אישית היא "מנהיגות אותנטית"⁽²⁾. מנהיגים אותנטיים חורטים על דגלם את האמרה "נאה דורש, ונאה מקיים". למנהיג האותנטי ארבעה מאפיינים עיקריים: (1) מודעות עצמית – מנהיג שמבין את חוזקותיו ואת חולשותיו ומודע להשפעתו על אחרים. (2) שקיפות במערכות יחסים – מנהיג המציג את ה"אני" האמיתי שלו ובונה מערכות יחסים המבוססות על אמון הדדי, משתף אחרים במחשבותיו וברגשותיו. (3) הפעלת שיקול דעת בקבלת החלטות – מנהיג המחליט החלטות מתוך פתיחות לעמדות אחרות. (4) ערכיות ומוסריות – מנהיג הפועל על פי ערכים ונורמות של מוסר, ולא לשם טובתו האישית וגם לא בגלל תמריצים, ציפיות של החברה או דחפים רגעיים. המנהיג האותנטי מממש את העקרונות שהוא מאמין בהם, והוא מעורר אמון ויוצר מערכות יחסים כנות עם אחרים. 15 המנהיג האותנטי גם מקבל בברכה עמדות ודעות השונות משלו, ויש בו רצון ללמוד מטעויות. המנהיג האותנטי שואף להפוך את העולם לטוב יותר ואינו משקיע את מרצו בהגשמת מאוויים אנוכיים. בזכות האמון, השקיפות והאכפתיות המנהיג האותנטי מסוגל להניע את מונהגיו לעשייה פורייה וחיובית. עם זאת נראה כי כיום יש נהייה אחר מנהיגים המנסים לרצות את כולם ומנצלים את הכריזמה⁽³⁾ שלהם כדי לסחוף אחריהם אנשים רבים. מנהיגים אלה מונעים על ידי המשיכה לכוח ולשליטה המאפיינים בדרך כלל מנהיג נרקסיסט. נרקסיסט הוא אדם המאוהב בעצמו. המנהיג הנרקסיסט הוא בעל חשיבות עצמית גדולה ודורש שיעריצו אותו. יש לו תחושות וציפיות בלתי הגיוניות של "מגיע לי", והוא קנאי ושחצן. המנהיג הנרקסיסט דורש "ציות עיוור", מבקש שיחמיאו לו ואינו מסוגל לקבל ביקורת. כאשר המנהיג הנרקסיסט מרגיש מאוים הוא מגיב בכעס ובהתקפות אישיות על מי שלדעתו מאיים עליו. נוסף על כך המנהיג הנרקסיסט נוטה שלא לייחס חשיבות לאיסורים מוסריים⁽⁴⁾ ומתעלם מהם בדרכו להשיג את מטרתו. הוא נוטה לזקוף לזכותו הצלחות ולהאשים אחרים בכישלונות.

* מעובד על פי קלעי, א' (10/7/2017). מנהיגים באמת. אלכסון. אוחזר מ-alaxon.co.il

(1) אלעד קלעי הוא פסיכולוג, יועץ ארגוני ומנחה קבוצות מוסמך.

(2) אותנטי – אמיתי, לא מזויף.

(3) כריזמה – ראה טקסט 2, שורות 15-16.

(4) איסורים מוסריים – איסורים שמטרתם ליצור מערכת יחסים תקינה בין בני אדם.

מנהיגים נרקיסיסטיים מקיפים את עצמם באנשים שתמיד מסכימים איתם, והם מנסים להשתיק את מי שמביעים עמדות הסותרות את עמדותיהם או מעיזים למתוח עליהם ביקורת. לעומתם מנהיגים אותנטיים נועצים בסובבים אותם גם אם מובעת ביקורת על התנהלותם.

על מנהיגים אותנטיים לדעת להציב גבולות ברורים המבוססים על הערכים, העקרונות והסטנדרטים המקצועיים שלהם. כל עוד לא נחצה הגבול, ואין ניסיונות לפגוע בהם, עליהם להשתדל שלא לבטל דעות של אחרים ולהיות נכונים להתפשר על נושאים שאינם עקרוניים. מנהיגים הבטוחים בעצמם אינם צריכים בכל הזדמנות להוכיח את צדקת דרכם.

30

טקסט 2**למה אנחנו בוחרים במנהיגים הכריזמטיים והנרקיסטיים?**

מאת מעין מנלה

- אנשים צנועים הם המנהיגים הטובים ביותר. מחקרים רבים מראים שאם נבחר במנהיג צנוע שאינו יומרני, העולם סביבנו יהיה מקום טוב יותר. עם זאת כאשר מסתכלים על המנהיגים שלנו, מגלים שאנחנו נוהרים דווקא אחרי הכריזמטיים שבהם, מנהיגים שהצניעות היא מהם והלאה.
- מנהיגים צנועים גורמים לאנשים סביבם להרגיש שייכות ויוצרים שיתוף פעולה בין אנשים. כיום מנהיגים נאלצים להתמודד עם בעיות מסובכות יותר מבעבר. העולם שבו אנחנו חיים מורכב יותר, ואדם אחד אינו יכול למצוא פתרון לכל הבעיות לבדו. לכן צניעות ונכונות להקשיב הן תכונות הכרחיות לפתרון בעיות. מנהיגים צנועים נכונים להיוועץ באחרים, פתוחים להקשיב לדעות אחרות משלהם וגם ללמוד מטעויות. מנהיגים כאלה מוכנים להודות בטעותיותיהם, לקבל ביקורת, להסתכן לטובת הכלל ולהעצים את מונהגיהם. אם למנהיגים צנועים יתרונות רבים כל כך, מדוע איננו בוחרים בהם להנהיג אותנו? מדוע אנחנו נשבים שוב ושוב בקסמם של אנשים כריזמטיים ונרקיסטיים? התשובה על השאלות האלה נוגעת לא רק לצורך הרציונלי שלנו באדם שיוביל אותנו, אלא גם לצרכים פסיכולוגיים שטבועים בנו. "אנחנו מבינים שאיננו כל-יכולים, ומחפשים 'סופר כוח', מנהיג שיגן עלינו מפני העולם, מין דמות אב, ואת זה אנחנו מוצאים במנהיג הכריזמטי", מסביר פרופסור יאיר עמיחי המבורגר, ראש המרכז לחקר הפסיכולוגיה של האינטרנט.
- מקור המושג "כריזמה" הוא במילה מן השפה היוונית שפירושה "מתנת חסד". המושג "כריזמה" משמעותו קסם אישי יוצא דופן, היכולת לסחוף ולמשוך אנשים. מנהיגים כריזמטיים הם מנהיגים המעוררים השראה והתלהבות, הם משפיעים על הרגש של אנשים, וכך הם מחברים אותם לחזון אופטימי שבו היחיד מרגיש שהוא מממש את עצמו. הבעיה היא במנהיגים שהם גם כריזמטיים וגם נרקיסטיים. כאשר הכריזמה מתחברת לנרקיסזם נוצרת בעיה – משום שהמנהיג הוא שעומד במרכז. מחקרים מראים שמנהיגים כאלה נוטים לנצל לרעה את כוחם, והם אינם פועלים לטובת המונהגים שלהם. הם אינם משרתים את הקבוצה או את העם שהם מייצגים, אלא את עצמם.
- מנהיגים כאלה הם כוחניים וחסרי אמפתיה כלפי אחרים, הם מרוכזים בעצמם ויוצרים אווירה של תחרות בין בני אדם. באווירה כזאת אין הרגשת שייכות. עם זאת פעמים רבות מנהיגים אלה מציגים למונהגיהם אשליה של עתיד זוהר וורוד באמצעות פתרונות פשוטים גם למציאות מורכבת, וכך הם נראים בעיני הציבור כריזמטיים אף יותר. לדברי פרופסור המבורגר, פעמים רבות כריזמה יוצרת עטיפת צלופן למסר שאינו קיים, אשליה של פתרון פשוט למציאות הסבוכה שבה בני אדם חיים. פרופסור המבורגר מוסיף: "במשברים אנחנו מחפשים מנהיגים חזקים שיש להם פתרונות פשוטים, ואנחנו מאמינים שהם אפשריים. אנחנו מחפשים משענת, והמנהיג הכריזמטי-נרקיסטי יספק את התשובה".
- * מעובד על פי מנלה, מ' (22/4/2017). אם אנשים צנועים הם מנהיגים טובים יותר, למה אנחנו בוחרים בכריזמטיים והנרקיסטיים? **כלכליסט**. אוהור מ' www.calcalist.co.il

כריזמה (לא) מקודשתמאת **מרדכי רוטנברג**⁽¹⁾

בשיח היום-יומי ובכלי התקשורת משתמשים לא פעם בצירוף "טיפוס כריזמטי" כדי לתאר אדם כלשהו. דומה כי מן הייחוס של כריזמטיות למנהיג, למפקד, למורה או לדמות ציבורית כלשהי משתמעת נימה חיובית, ולפיה כריזמטיות היא ערך מוסף לאדם שניחן בה ולסביבתו.

מן התכונה המכונה "כריזמטיות" פורצת לעיתים קרובות אנרגייה חיובית אדירה, ודווקא משום כך יש לשים לב שלאדם המאופיין בכריזמטיות אורבות סכנות הנובעות מחריגות מוסריות שלו עצמו, ויש לחריגות אלה השפעה על סביבתו החברתית. יש לשים לב לכך מפני שאין מספיק מודעות לניצול שלילי של כוח הכריזמה.

אולם לפני שנדון בניצולה השלילי של הכריזמה עלינו לשאול: מהי ההגדרה של הכריזמה? כיצד היא נוצרת? האם היא תכונה מולדת או נרכשת?

במִרְשֶׁת רווח השימוש במילה "כריזמטי" במובנה הפופולרי, ושם היא משמשת לתיאור אדם יצירתי בעל שֶׁצָר רוח שאינו נגרר אחרי הרוב. אדם שבכוח האינטליגנצייה שלו – בעיקר האינטליגנצייה הרגשית – מקרין אנרגייה לסביבתו. בשימוש הפופולרי במושג "כריזמה" אין כל התייחסות לסכנה הגלומה בפולחן לטיפוסים כריזמטיים. באשר לשאלה אם כריזמה היא מִתְּת אֶל או תכונה נרכשת – על כך אין תשובה חד־משמעית.

גם בהגדרתו של מקס וֶבֶר, אבי הסוציולוגיה המודרנית, אין שום הזהרה מפני הכריזמה. לדעתו, כריזמה היא תכונה מסוימת שאדם יחיד ניחן בה, ובגללה הוא מובדל מזולתו, ובשל הכריזמה אנשים מייחסים לו כוחות מְגִיִּים⁽²⁾ ותכונות על־טבעיות ועל־אנושיות. תכונות אלה אינן נרכשות, אדם רגיל אינו יכול לסגל אותן לעצמו. בשל כך היחיד הכריזמטי שיש לו תכונות כאלה נחשב בעיני הציבור למנהיג. קביעה זו של מקס ובר, שאנשים כריזמטיים הם אנשים שניחנו ב"תכונות על־טבעיות" ובכוחות מְגִיִּים, מעלה את התמיהה מדוע הוגה דעות כמו ובר, שהסוציולוגיה היא יסוד עיקרי במשנתו, משתמש במושג "מְגִי" שהוא מפוקפק ובלתי מדיד, ומדוע אין בהגדרת הכריזמה שלו הזהרה מפני הניצול השלילי של תכונה זו.

גם אם נסכים כי כריזמטיות היא תכונה מולדת של האדם, רק האנשים בסביבתו של האדם הכריזמטי שהם הקרובים ביותר אליו או המשפיעים ביותר עליו יכולים לאפיין אותו בתכונה זו. שוו בנפשכם שאדם כלשהו המעוניין להתקבל למשרת ניהול בחברה, יציג מסמך "קורות חיים", ובו יצוין באחד הסעיפים שהוא "בעל כריזמה". אם הוא יעשה זאת, סביר שהממונים על גיוס כוח האדם בחברה זו לא רק ירימו גבה, אלא הם אף עלולים לפקפק בכל מה שכתב המועמד בנוגע לשאר תכונותיו וכישוריו רק משום שהגדיר את עצמו בתכונה זו. למה הדבר דומה? לסיפור על החסיד שבוקר אחד לאחר שקם משנתו

* מעובד על פי רוטנברג, מ' (3/5/2019). כריזמה (לא) מקודשת. **מקור ראשון**.

(1) פרופ' מרדכי רוטנברג הוא חתן פרס ישראל לחקר העבודה הסוציאלית ומייסד מכון רוטנברג – המרכז לפסיכולוגיה יהודית.

(2) מְגִי – שיש בו כוחות קסומים, על־טבעי.

סיפר לאשתו בגאווה שהוא חלם בלילה כי נהפך לאדמו"ר⁽³⁾. אשתו לא התרגשה מחלומו וטענה כנגדו שאם שאר החסידים לא חלמו גם הם שהוא נהפך למנהיגם, אין לחלומו שום ערך. 30

אולם מה קורה לאחר שמכתירים אדם למנהיג? האם עדיין אפשר לבקר אותו? האם חובה לציית לו "ציות עיוור" בשל תכונותיו הכריזמטיות?

יש דוגמאות רבות לאנשים שהצטרפו לכת וקיבלו עליהם את פסיקותיו של מנהיג הכת, הגורו, בלי הרהור ובלי ערעור. במקורות כתוב "לא תגורו מִפְּנֵי אִישׁ" (דברים, א', י"ז), ואפשר לפרש כי דברים אלה הם איסור לציית "ציות עיוור" לאדם הכופה את רצונו על הזולת, כמו מנהיג של כת. 35

לדעתי, הכוח שהציבור נותן לדמות כריזמטית שהוא מכתיר למנהיג, טומן בחובו סכנות לחופש המחשבה.

(3) אדמו"ר – כינוי השגור בפי החסידים ל"רבי" שלהם. אלה הם ראשי תיבות של אדונו, מורנו ורבנו.